

UCHWAŁA Nr 118 RADY MINISTRÓW

z dnia 17 listopada 1980 r.

w sprawie zmian w systemie kierowania przedsiębiorstwami państwowymi w 1981 r.

W celu zapewnienia przedsiębiorstwom państwowym zwiększonego zakresu uprawnień oraz stworzenia warunków do rozszerzania ich odpowiedzialności za sprawy gospodarowania, w ramach I etapu reformy gospodarczej określającej doraźne zmiany systemu planowania i zarządzania — zgodne z generalnymi kierunkami zmian — Rada Ministrów, kierując się uchwałą VI Plenum KC PZPR, uchwala, co następuje:

Rozdział 1

Postanowienia ogólne.

§ 1. Przepisy uchwały dotyczą wszystkich przedsiębiorstw państwowych, zwanych dalej „przedsiębiorstwami”, z wyjątkiem:

- 1) przedsiębiorstw działu „Rolnictwo”,
- 2) przedsiębiorstw handlu zagranicznego,
- 3) przedsiębiorstw przemysłu drobnego, których system funkcjonowania jest określony uchwałą nr 167 Rady Ministrów z dnia 31 października 1979 r. w sprawie zasad systemu ekonomiczno-finansowego społecznego przemysłu drobnego.

Rozdział 2

Rozszerzenie uprawnień przedsiębiorstw.

§ 2. 1. Przedsiębiorstwa ustalają plany swej działalności, pod warunkiem uwzględnienia w nich zadań wy-

mienionych w ust. 2 oraz przestrzegania zawartych umów i określonych szczegółowymi przepisami zasad gospodarowania środkami rzeczowymi i finansowymi.

2. Jednostka nadrzędna wyznacza przedsiębiorstwu tylko następujące rodzaje dyrektywnych zadań rocznych:

- 1) zadania dotyczące wielkości produkcji wyrobów wymienionych w załączniku nr 1 do uchwały,
- 2) wartość dostaw eksportowych w złotych dewizowych w podziale na I i II obszar płatniczy oraz wielkości dostaw na eksport wynikających z zawartych umów rządowych o dostawach towarów i usług z krajami zaliczonymi do I obszaru płatniczego oraz wielkości dostaw do krajów zaliczonych do II obszaru płatniczego wyrobów centralnie bilansowanych, wymienionych w załączniku nr 1 do uchwały,
- 3) wielkości dostaw towarów na rynek wewnętrzny, określonych w załączniku nr 2 do uchwały,
- 4) zadania rzeczowe dotyczące realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych polegających na budownictwie inwestycyjnym, zgodnie z zawartymi umowami,
- 5) wielkości dostaw towarów i usług oraz inne zadania na rzecz obronności i bezpieczeństwa kraju.

3. Podstawową formą regulacji współpracy między przedsiębiorstwami powinny być zawierane między nimi umowy określające wzajemne zobowiązania przedsiębiorstw w zakresie dostaw zaopatrzeniowych oraz powiązań kooperacyjnych, umożliwiających utrzymanie ciągłości produkcji.

4. W przypadkach szczególnych, dla zapewnienia stabilności powiązań kooperacyjnych, której osiągnięcie w drodze zawierania umów nie jest możliwe, w odniesieniu do przedsiębiorstwa wytwarzającego głównie artykuły zaopatrzeniowe w kooperacji, minister nadzorujący to przedsiębiorstwo może ustalić listę dyrektywną wyrobów kooperacyjnych. Lista ta nie powinna prowadzić do większych obciążeń dyrektywami przedsiębiorstw produkujących wyroby kooperacyjne, niż to ma miejsce w odniesieniu do przedsiębiorstw otrzymujących zadania dyrektywne, o których mowa w ust. 2 pkt 1—3.

§ 3. 1. Limitowanie wydatków przedsiębiorstw powinno być ograniczone do niezbędnych przypadków, uzasadnionych aktualną sytuacją gospodarczą.

2. Przewodniczący Komisji Planowania przy Radzie Ministrów przedstawi Radzie Ministrów wnioski dotyczące ograniczenia limitowania wydatków przedsiębiorstw państwowych.

Rozdział 3

Przydziały środków na rzecz przedsiębiorstw.

§ 4. 1. W celu zapewnienia przedsiębiorstwom szerszych możliwości określania planowej działalności gospodarczej będą im przekazane za pośrednictwem ich jednostek nadrzędnych:

- 1) przydziały objętych rozdzielnictwem lub limity objętych limitowaniem zużycia albo dostaw paliw, energii, surowców i materiałów dla imiennych odbiorców określonych w narodowym planie społeczno-gospodarczym (NPSG) oraz przydziały maszyn, urządzeń i środków transportu, podanych w załączniku nr 1; zaopatrzenie w te paliwa, energię, surowce i materiały dla pozostałych odbiorców powinno wynikać z uzgodnień między odbiorcami i dostawcami,
- 2) przydziały środków dewizowych na import z poszczególnych obszarów płatniczych,
- 3) wielkości nakładów na budownictwo inwestycyjne oraz zakupy dóbr inwestycyjnych,
- 4) zasady kształtowania funduszu płac, określone w rozdziale 4 uchwały.

2. Środki, o których mowa w ust. 1, będą przydzielane odpowiednio do udziału przedsiębiorstw w realizacji priorytetowych zadań gospodarki narodowej, wiążących się z zadaniem równoważenia obrotów w handlu zagranicznym oraz zapewnieniem ludności podstawowych towarów i usług.

§ 5. 1. W przypadku niewykonywania przez przedsiębiorstwo zadań, o których mowa w § 2 ust. 2, dokonuje się zmian przydziału środków wymienionych w § 4 ust. 1 na rzecz przedsiębiorstw mogących zapewnić wykonanie tych zadań.

2. Z wyjątkiem przypadku, o którym mowa w ust. 1, przedsiębiorstwom nie mogą być obniżane wielkości ustalonych dla niego przydziałów środków.

3. Ministrowie w terminie do dnia 20 grudnia 1980 r. ustalą dla nadzorowanych zjednoczeń i przedsiębiorstw obowiązujące w 1981 r. zasady korekt przydziałów środków, o których mowa w ust. 1.

Rozdział 4

Zasady kształtowania i gospodarowania funduszem płac.

§ 6. 1. Podstawowym źródłem wynagrodzeń jest planowany fundusz płac, na który składają się: osobowy fundusz płac po wyłączeniu wynagrodzeń wypłacanych poza planowanym funduszem płac zgodnie z uchwałą nr 157 Rady Ministrów z dnia 7 grudnia 1976 r. w sprawie wynagrodzeń wypłacanych poza planowanym funduszem płac (Monitor Polski Nr 43, poz. 211 z późniejszymi zmianami), bezosobowy fundusz płac, fundusz honorariów, fundusz agencyjno-prowizyjny.

2. Planowany fundusz płac, w zakresie ustalonym w ust. 1, może być wykorzystywany przez przedsiębiorstwa stosownie do ich potrzeb. Jednostki nadrzędne nie mogą podejmować decyzji dotyczących podziału tego funduszu na poszczególne składniki. Podział na poszczególne składniki funduszu płac na szczeblu przedsiębiorstw wykazuje się wyłącznie w sprawozdawczości statystycznej.

3. Z funduszu płac wyłącza się koszty podróży służbowych oraz tytuły wyrównania wydatków ponoszonych przez pracowników w związku z wykonywaniem pracy poza stałym miejscem pracy lub poza stałym miejscem zamieszkania. Szczegółowe zmiany składników funduszu płac regulują odrębne przepisy.

§ 7. 1. Wielkość bazowego funduszu płac na 1981 r. ustala się jako sumę następujących elementów:

- 1) wykonany w 1980 r. osobowy fundusz płac, objęty planem, pomniejszony o wypłaty, które od dnia 1 stycznia 1981 r. zostają wyłączone z funduszu płac i z planowanego osobowego funduszu płac,
- 2) skutki podwyżek płac dokonanych w 1980 r., obliczone jako różnica pomiędzy ich kosztem rocznym a kosztem rzeczywiście poniesionym na nie w 1980 r., przy przyjęciu za podstawę wyliczeń średniego poziomu zatrudnienia w 1980 r.,
- 3) dokonane w 1980 r. wypłaty z bezosobowego funduszu płac, funduszu honorariów oraz funduszu agencyjno-prowizyjnego.

2. Suma wypłat wymienionych w ust. 1 pkt 1 i 2 zostaje pomniejszona o kwoty wypłacane w 1980 r. z tytułu przestoju w myśl zasad określonych w art. 81 Kodeksu pracy.

3. W przypadkach szczególnie uzasadnionych względami produkcyjnymi lub społecznymi nadzorujący minister w porozumieniu z Przewodniczącym Komisji Planowania przy Radzie Ministrów może zezwolić na zastosowanie innej metody ustalania bazowego funduszu płac.

§ 8. 1. Bazowy fundusz płac, ustalony zgodnie z postanowieniami § 7 ust. 1 i 2, ulega w planie na 1981 r. i w wykonaniu zwiększeniu (zmniejszeniu) o 0,3% za każdy procent zwiększenia (spadku) produkcji w porównaniu z produkcją bazową, którą stanowi wielkość produkcji wykonana w 1980 r. Tak zwiększony lub zmniejszony bazowy fundusz płac w planie na 1981 r. nazywa się „planowanym funduszem płac”, a w realizacji nazywa się „należnym funduszem płac”.

2. Dopuszcza się stosowanie następujących rodzajów mierników produkcji dla celów ustalenia relacji między wielkością produkcji a funduszem płac:

- 1) w przedsiębiorstwach produkujących głównie surowce, półprodukty i materiały — mierniki ilości produk-

cji, wyrażone w jednostkach naturalnych, przeliczeniowych lub w cenach stałych,

2) w przedsiębiorstwach przetwarzających surowce i materiały oraz w przedsiębiorstwach świadczących usługi — miernik wartości produkcji netto.

3. Przewodniczący Komisji Planowania przy Radzie Ministrów, w terminie do dnia 10 grudnia 1980 r., określi zasady obliczania produkcji netto w poszczególnych działach i branżach gospodarki narodowej.

4. W przypadkach szczególnie uzasadnionych względami produkcyjnymi lub społecznymi nadzorujący minister w porozumieniu z Przewodniczącym Komisji Planowania przy Radzie Ministrów może zezwolić na stosowanie w nadzorowanych przedsiębiorstwach innych mierników i normatywów od określonych w ust. 1 i 2.

5. W przypadku wstrzymania produkcji w całym przedsiębiorstwie, w niektórych jego zakładach lub wydziałach produkcyjnych, a także w przypadku utworzenia w wyniku inwestycji nowych przedsiębiorstw lub nowych zakładów (wydziałów) w istniejących przedsiębiorstwach, minister w porozumieniu z Przewodniczącym Komisji Planowania przy Radzie Ministrów określi dla tych przedsiębiorstw poziom planowanego funduszu płac stosownie do rozmiarów zmniejszenia (zwiększenia) zatrudnienia.

6. Należny fundusz płac, zaoszczędzony w trakcie roku, pozostaje w dyspozycji przedsiębiorstwa w roku następnym.

§ 9. 1. Dyrektorzy przedsiębiorstw, w ramach obowiązujących przepisów, dokonają wyboru form i ustalą zasady wynagradzania zapewniające ściśle powiązanie płac z wydajnością i jakością pracy.

2. Podwyżki płac indywidualnych, wynikające z awansów i przeszerogowań, powinny mieć pełne pokrycie w należnym funduszu płac oraz mogą następować wyłącznie w przypadkach określonych obowiązującymi w danym przedsiębiorstwie zasadami wynagradzania.

3. Oszczędności planowanego i należnego funduszu płac, wynikające ze zmniejszenia zatrudnienia, pozostają w całości w dyspozycji przedsiębiorstwa i mogą być przeznaczone na podwyżkę wynagrodzeń w formie podwyższenia płac zasadniczych, a także zwiększenia premii lub nagród, pod warunkiem nieprzekroczenia należnego funduszu płac.

4. Zasada określona w ust. 3 nie obowiązuje w przypadku wstrzymania produkcji w całym przedsiębiorstwie albo niektórych jego zakładach lub wydziałach produkcyjnych.

§ 10. 1. Wyплаты wynagrodzeń mogą być przez przedsiębiorstwo dokonywane tylko do granicy wyznaczonej przez wielkość należnego funduszu płac, ukształtowanego zgodnie z zasadami określonymi w § 6—8.

2. Wyплаты wynagrodzeń przekraczające poziom należnego funduszu płac stanowią przekroczenia funduszu płac i wywołują sankcje określone w przepisach wydanych na podstawie ust. 3.

3. Ministrowie Finansów oraz Pracy, Płac i Spraw Socjalnych określą w terminie do dnia 31 grudnia 1980 r. zasady ustalania i kontroli funduszu płac oraz zasady gospodarowania rezerwami funduszu płac.

§ 11. Zasady i źródło wypłat dodatków kompensujących wzrost kosztów utrzymania oraz zasady dotyczące kształtowania funduszu płac w związku ze zwiększeniem ilości dni wolnych od pracy w 1981 r. zostaną ustalone odrębnymi przepisami.

Rozdział 5

Roczne plany społeczno-gospodarcze przedsiębiorstw.

§ 12. 1. Plan społeczno-gospodarczy przedsiębiorstwa powinien zapewniać:

- 1) wykonanie zadań dyrektywnych i zobowiązań umownych na rzecz innych przedsiębiorstw, a zwłaszcza ciągłość produkcji wynikającej z umów kooperacyjnych,
- 2) poprawę syntetycznych wyników działalności gospodarczej (obniżka kosztów produkcji, zwiększenie kwoty zysku, obniżenie strat),
- 3) utrzymanie prawidłowych relacji funduszu płac w stosunku do przyjętego miernika działalności gospodarczej.

Jednostka nadrzędna powinna udzielać przedsiębiorstwu pomocy w opracowywaniu planu i ustosunkowywać się do przyjmowanych w projekcie planu założeń, dbając wspólnie z przedsiębiorstwem o dobro gospodarki jako całości.

2. W przypadku niedotrzymania, w toku realizacji planu, warunków określonych w ust. 1:

- 1) jednostka nadrzędna jest zobowiązana do oceny przyczyn niewykonania przez przedsiębiorstwo jego planu społeczno-gospodarczego,
- 2) w razie wystąpienia poważniejszych naruszeń ustaleń określonych w ust. 1, jednostka nadrzędna powinna wspólnie z dyrektorem przedsiębiorstwa i organami samorządu robotniczego uzgodnić program działania zapewniający likwidację stwierdzonych nieprawidłowości,
- 3) w przypadku niewłaściwej realizacji programu, o którym mowa w pkt 2, jednostka nadrzędna powinna wyciągnąć konsekwencje służbowe wobec osób za to odpowiedzialnych.

§ 13. 1. Projekty planów społeczno-gospodarczych dyrektorzy przedsiębiorstw przedstawiają organom samorządu robotniczego do rozpatrzenia i uchwalenia.

2. Projekty planów, o których mowa w ust. 1, powinny wyraźnie przedstawiać:

- 1) wpływ planu na poprawę warunków socjalno-bytowych załogi,
- 2) związek między ogólnymi wielkościami planu a zadaniami i obowiązkami, jakie w toku jego wykonywania będą ciążyły na poszczególnych wydziałach, oddziałach i innych komórkach organizacyjnych przedsiębiorstwa.

Rozdział 6

Tryb i terminy prac nad narodowym planem społeczno-gospodarczym na 1981 r.

§ 14. Ustala się następujący tryb i terminy dalszych prac nad opracowaniem narodowego planu społeczno-gospodarczego na 1981 r., zwanego dalej „planem”:

- 1) Przewodniczący Komisji Planowania przy Radzie Ministrów przeprowadzi konsultacje z kierownikami resortów, przedstawi właściwym organom związków zawodowych informację o projekcie planu na 1981 r. oraz przedłoży projekt planu Radzie Ministrów,

- 2) Rada Ministrów przedłoży Sejmowi PRL projekt uchwały Sejmu o planie na 1981 r.,
- 3) jednostki nadrzędne przekażą wskaźniki wynikające z planu uchwalonego przez Radę Ministrów przedsiębiorstwom do dnia 15 grudnia 1980 r.; ministrowie jednocześnie przekażą właściwym organom związków zawodowych informację o przyjętych wielkościach i podziale wskaźników planów resortowych na 1981 r.,
- 4) opracowanie planów społeczno-gospodarczych przedsiębiorstw i ich uchwalenie przez samorząd robotniczy powinno być zakończone w terminie do dnia 25 stycznia 1981 r.,
- 5) ministrowie w terminie do dnia 5 lutego 1981 r. poinformują Komisję Planowania przy Radzie Ministrów o kształtowaniu się podstawowych wielkości ekonomicznych wynikających z planów społeczno-gospodarczych przedsiębiorstw,
- 6) w przypadku wystąpienia istotnych odchyżeń zbiorczych wielkości ekonomicznych wynikających z planów przedsiębiorstw od ustaleń NPSG na 1981 r., Rada Ministrów w terminie do dnia 20 lutego 1981 r. przedłoży Sejmowi propozycje zmian NPSG.

Rozdział 7

Postanowienia końcowe.

§ 15. Prezes Głównego Urzędu Statystycznego dostosuje sprawozdawczość statystyczną do potrzeb narodowego planu społeczno-gospodarczego na 1981 r.

§ 16. W przedsiębiorstwach transportu morskiego koordynowanych centralnie wielkość produkcji rzeczowej ustalonej w planie rocznym powinna być uzgodniona z jednostką nadrzędną.

§ 17. 1. Postanowienia uchwały odnoszące się do ministrów stosuje się odpowiednio do kierowników urzędów centralnych.

2. Zaleca się zarządom centralnych związków spółdzielni stosowanie przepisów wynikających z uchwały w stosunku do zrzeszonych spółdzielni.

§ 18. 1. Tracą moc:

- 1) uchwała nr 51 Rady Ministrów z dnia 10 czerwca 1980 r. w sprawie zasad ustalania i kontroli bankowej funduszu płac (Monitor Polski Nr 16, poz. 79),
- 2) rozdział 3 załącznika nr 1 do uchwały nr 48 Rady Ministrów z dnia 27 maja 1980 r. w sprawie zmian w systemie planowania i zarządzania organizacją gospodarczych specjalizujących się w produkcji eksportowej;
- 3) przepisy dotyczące kształtowania funduszu płac, zawarte w:
 - a) uchwale nr 48 Rady Ministrów z dnia 18 marca 1977 r. w sprawie modyfikacji systemu funkcjonowania państwowych organizacji gospodarczych w dostosowaniu do celów i warunków realizacji narodowego planu społeczno-gospodarczego na lata 1976—1980,
 - b) uchwale nr 4 Rady Ministrów z dnia 6 stycznia 1978 r. w sprawie zasad systemu ekonomiczno-finansowego organizacji gospodarczych budownictwa oraz trybu i terminów jego wdrażania,
 - c) uchwale nr 35 Rady Ministrów z dnia 24 marca 1978 r. w sprawie systemu ekonomiczno-finansowego państwowych przedsiębiorstw i organizacji gospodarczych handlu środkami produkcji objętych planem centralnym (Monitor Polski Nr 13, poz. 45).

2. Z zastrzeżeniem ust. 1 pkt 2 przepisy niniejszej uchwały nie naruszają przepisów uchwały nr 48 Rady Ministrów z dnia 27 maja 1980 r. w sprawie zmian w systemie planowania i zarządzania organizacją gospodarczych specjalizujących się w produkcji eksportowej.

§ 19. Uchwała wchodzi w życie z dniem powzięcia.

Prezes Rady Ministrów: *J. Pińkowski*

Załączniki do uchwały nr 118 Rady Ministrów z dnia 17 listopada 1980 r. (poz. 165).

Załącznik nr 1.

LISTA WYROBÓW, DLA KTÓRYCH USTALONE ZOSTANĄ DYREKTYWNE ZADANIA PRODUKCJI I ROZDYSPONOWANIE ZASOBÓW W NPSG NA 1981 R.

1. Węgiel kamienny i brykiety z węgla kamiennego	19. Srebro
2. Koks i półkoks	20. Kable elektroenergetyczne
3. Gaz koksowniczy	21. Kable sygnalizacyjne
4. Gaz ziemny wysokometanowy	22. Nawozy azotowe, fosforowe i potasowe
5. Gaz ziemny zaazotowany	23. Polietylen
6. Benzyny	24. Polipropylen i kopolimery etylenowo-propylenowe
7. Paliwa do silników z zapłonem iskrowym i z zapłonem samoczynnym	25. Polichlorek winylu i kopolimery winylowe
8. Olej opałowy	26. Polistyren i kopolimery styrenu
9. Energia elektryczna	27. Cement
10. Wyroby walcowane	28. Tarcica iglasta
11. Blachy stalowe walcowane na zimno	29. Materiały płytowe
12. Rury stalowe	30. Papier
13. Miedź	31. Tektura
14. Cynk	32. Masa mięsno-tłuszczowa
15. Ołów	33. Cukier
16. Cyna	34. Pasze treściwe
17. Nikiel	35. Ziarno zbóż podstawowych konsumpcyjnych, pastewnych i siewnych w latach kalendarzowych
18. Aluminium	36. Skóry surowe

37. Bawełna
38. Wełna
39. Obrabiarki
40. Maszyny budowlane
41. Samochody

42. Ciągniki
43. Maszyny rolnicze
44. Komputery
45. Tabor szynowy
46. Siarka

Załącznik nr 2.

LISTA TOWARÓW (GRUP TOWAROWYCH), KTÓRYCH DOSTAWY NA ZAOPATRZENIE RYNKU POWINNY BYĆ USTALONE W ZADANIACH NPSG NA 1981 R.

Artykuły spożywcze

1. Mięso, podroby i przetwory
2. Drób bity, podroby i przetwory
3. Ryby i przetwory rybne
4. Mleko spożywcze
5. Sery dojrzewające
6. Sery twarogowe
7. Śmietana i śmietanka
8. Masło
9. Jaja spożywcze
10. Mąka żytnia
11. Mąka pszenna
12. Kasze
13. Ryż
14. Cukier
15. Tłuszcze roślinne jadalne naturalne rafinowane
16. Margaryna
17. Herbata naturalna
18. Kawa naturalna palona
19. Cytryny

Artykuły przemysłowe

20. Paliwa do silników z zapłonem iskrowym
21. Naczynia kuchenne i gospodarcze emaliowane z blachy stalowej
22. Naczynia kuchenne i gospodarcze aluminiowe
23. Nakrycia stołowe (nierdzewne i aluminiowe)
24. Pralki wirnikowe i wirówki
25. Chłodziarki i zamrażarki domowe

26. Kuchnie gazowe z piekarnikiem
27. Maszyny do szycia domowe
28. Samochody osobowe
29. Rowery
30. Odbiorniki radiofoniczne
31. Odbiorniki telewizyjne
32. Magnetofony
33. Zestawy kombinowane powszechnego użytku (radio-magnetofony)
34. Żarówki głównego szeregu
35. Wyroby lakierowe
36. Proszki i granulki do prania
37. Mydło toaletowe, półtoaletowe i specjalnego przeznaczenia
38. Opony do samochodów osobowych
39. Obuwie gumowe, tekstylno-gumowe i gumopodobne
40. Szkło stołowe i galanteryjne (w mln zł)
41. Porcelana stołowa i galanteria porcelanowa (w mln zł)
42. Tarcica iglasta
43. Meble z drewna, wikliny oraz z częściowym zastosowaniem innych materiałów
44. Przetwory papiernicze (w mln zł)
45. Wyroby dziewiarskie
46. Tkaniny, dzianiny i wyroby nie tkane bawełniane i bawełnopodobne
47. Tkaniny, dzianiny i wyroby nie tkane wełniane i wełnopodobne
48. Tkaniny i dzianiny jedwabne i jedwabopodobne
49. Bielizna bawełniana
50. Bielizna bawełniana niemowlęca
51. Wyroby pończosznicze (w mln zł)
52. Obuwie z cholewką skórzaną i z tworzyw sztucznych